

מאמר שמייני

**בכל דור ודור חייב אדם לראות את
עצמם כאילו הוא יצא מצרים**

א.

מהרה"ק מרוזין זי"ע במה שאחז"ל (ברכות י' ג) שבעת שארם ישעיה הנביא לחזק המלך צו לביתך וגורי אל חזקיה בן אמון כלה נכואתך וצא לך מקובלני מבית אבי אבא שאפילו חרב חזקה מונחת על צוארו של אדם אל יתיישן מן הרוחמים, דישעיה ה' נבניה, ושורש הנבואה הוא מדות נצח והוה, ולא היה נבניה, ובלבדו העליונה הזאת אפלו חרב חזקה מונחת א'ק, ובדרגה העליונה זאת אפלו חרב חזקה מונחת בכבודו וככבודיו, ועוד"ז זה יש לבאר גם בענין יצ"מ, שמדת הדין והגולה ע"י מלאך או שליח. אלא משומש שכלה מה עתיקה קדישה שם אין דין וקיטרוגים, וזה אני ה' בכבודיו ובכבודם וכו'. ועוד"ז איתא גם בקד"יס כזה"ק (ח' ב' נב'): ע"פ מה הצעק אליו וגור' בעתקאה תלא מילתה. ודרגה עליונה זאת מתגלית בכלليل התקדש חג הפסח, لكن אפשר לבטל זאת כל הגזירות הרעות, ולהפכן לטובה.

ב. *כלאי לאילו ?*

וינה הרמב"ם מוסיף על דברי המגיד בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, וכותב בזה בהל' ח"מ "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו הוא עצמו יצא עתה משבעור מצרים שנאמר ואottonו הוציא משם". ויש להבין משמעות הוספה זו של הרמב"ם שכайлו יצא עתה מצרים. וינה במשנה (פסחים קטז): נאמר בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר והגדת לבך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאת מצרים. ובגמ' איתא אמר רבא וציריך שיאמר ואottonו הוציא משם, וכן אמר רבי שיער וחידת שיאמר ואottonו הוציא משם, וכן אמר ר' בגהה את ב' הפסוקים. וגם בזה יש להבין מה הוסיף ר' בא על דברי המשנה, והרי במשנה כבר

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא מצרים. ביאור הדברים הוא מכובא לעיל כי סוד המזווה המיוחדת של סיפור יצ"מ, יתר מכל ענייני נסائم ונפלאות אחרות שעשה עמו הקב"ה, כי אין בתורה עניין זכרונות בעלמא, ורק עניין יצ"מ מיוחד בכך שהוא עניין נצח, בכל דור ודור. ועפ"ז יש לומר גם מ"ש ועברותי בארכן מצרים בליל הוה אני ולא מלאך אני ולא שرف אני ולא השליה. דלא כורה מה מעליותה יש בזה וממאי איכפת לנו אילו היה הירחה ע"י מלאך או שליח. אלא משומש שכלה מה שנעשה ע"י מלאך או שליח אני כ"א לשעתו ואין בו נצחות, רק מעשי הקב"ה הם נצחים, מפני שהוא ית' נצח ומלילא גם מעשי נצחים, ולכן הירחה יצ"מ דוקא ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו בכדי שתהרי נצחות ביציאת מצרים, ולא ע"י שליח, אפלו לא ע"י משה רבינו. דאף שכן המכחות נעשו על ידו, הרי מכת בכורות ויציאת מצרים לא היו יכולות להיות על ידו רק ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, הכל כדי שייהי בזה נצחות, שזה החידוש המיוחד של יצ"מ שהוא נצח, כמו"ד למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך לרבות הליות ולרכות ימות המשיח.

ויש להוסיף עוד באותו עניין בהקדם דברי הרה"ק מקוז'נץ ז"ל הנז' על מ"ש בהגדה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא מצרים, ריש אופן בתוך אופן להשתנות מזלו מרעה ליפה, וזה נקרא יצ"מ שיצא מגבולי לטובה, ובכלليل פסח מתגללה, ויכולין לבטל כל גזירה עתה ולהפכו לטובה. ע"כ. והביאו, דהנה איתא בסידור ר' יעקב אפיפי ז"ל (שער חג המזות) במ"ש וויציאנו ה"א לא ע"י מלאך ולא ע"י שرف אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו, הפוי שעתיקא קדישה שהוא עצם שם הווי' ב"ה והוא סוד מלכות דא"ק שהוא עצמו שנגלה בכבודו וכו'. ויש לפרש בזה ע"פ מה דעתך בעירין קדישין

נתיבות

פסח

שלום

רנא

ממצרים. היינו ש愧 אני היתי ביציאת מצרים הכללית, וכאמור שככל ישראל לדורותיהם היו או ברוחם ונשפתם. וע"ז מוסיף רبا ווצרך שיאמר ואוותנו הוציאו משם, שלא רק או אלא בכל שנה ומנה מהחדרת בזה הלילה בח' יציאת מצרים ממש, שתמיד אל מוצאים מצרים. וזה גם הביאו במא שהוסיף הרמב"ם שככל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא בעצמו יצא עתה מצרים שנאמר ואוותנו הוציאו משם, כי מפסוק זה לומדים שלא רק ביציאת מצרים בעבר היו כל הנשות, אלא עתה בהוה אנו יוצאים מצרים חדש בליל זה. והנה אח"ל בוכחות אמונה נגלו אבותינו מצרים ובוכחות אמונה עתידין להגאל. וכן שביציאת מצרים נגלו בוכחות האמונה כך גאות מצרים שככל שנה ומנה היא בוכחות האמונה, היינו בכח האמונה ההבירה שהיא מאמין שככל שנה ומנה יש יצ"מ, וכי בليل פסח יכול להשתנות מזלו מרעה ליפה, עירין ממשך גאולתו ופדורות נפשו. וכיודע שאמונה היא גם ענן המשכה. וכח האמונה שבזכותה נגלו מצרים, אין הכונה רק לעצם האמונה בהשיות, אלא מה שהאמינו בגளיהם שחפץ הקב"ה לגאלם, שע"ז המשיבו את הגאולה, וכן בכל שנה ומנה נמשכת הגאולה בכח בחרות האמונה בגאולת הלילה הזה. והחוב לראות אה עצמו כאלו הוא יצא מצרים, היא מן העבודות הקשות והעיקריות בעבודת סדר מצוות הלילה ה' הזה, להאמין בבהירות שככל שנה ומנה הוא ממש יוצא מצרים, כאלו יצא עתה מצרים, וכדיותא לשנון חיב משמעתו עד כדי מסירות נפש. וכל כמה שמחדרו בתוכו את האמונה שעתה בהוה הוא יוצא מצרים, עי"ז משיך את גאולתו ופדורות נפשו.

וביאור הענן, ע"פ מה שהבאו דברי המהרש ליה ומה מוסף חכ' ואוותנו הוציאו משם.

טוב (פר' נצבים) אמר להם משה באו וראו ואגדה לכט על כמה יציבות התיצבתם. בחדלה על רום כען שנאמר התיצבו וראו את ישועת ה', ואח"כ התיצבתם לקל כל התורה שנאמר ויתיצבו בתקנית ההה, עתה אתם נצבים, ודעו לכט כי גם המתים וגם דורות העתידות לבוא רוחם ונשפתם נצבות פה. ובזה מבואר ענן בכל דור ודור חיב אדם לראות אה עצמו כאילו הוא יצא מצרים, שלואורה אף באמת יראה אדם את עצמו כך. אלא שבאמת כן הוא שככל הנשות היו שם בעת יציאת מצרים.

ויש עוד מדרגה נוספת בזה, כמש"כ האור החיים ה' (פ' בלק) Uh פ' אל מוצאים מצרים וג', אמר מוצאים ולא הוציאים, שמוצאים הוא לשון הוה, יותר משמע לשון עבר אם ה' אומר הוציאים, ונראה ע"ז אומרם ז"ל בכל דור ודור חיב אדם לראות אה עצמו כאילו הוא יצא מצרים, ע"כ אמרו יודעי פנימיות התורה כי כל ליל פסח מתברורים כוחות הקדשה מהקליפה ונוספים בעם בני ישראל, והוא הבהיר עצמה של יציאת מצרים. והוא אומר אל מוצאים, כי לא יצא ראה ראהונה בלבד אלא בכל שנה ומנה מוצאים נזכר. והיינו שככל שנה ומנה מתהדרת בח' יציאת מצרים בליל זה. נמצא שיש בליל זה וב' עניינים, יציאת מצרים הכללית שבה היו כל נשמות ישראל שככל הדורות. ובchein יציאת מצרים המתהדרת בכל שנה ומנה בליל פסח.

ובזה י"ל החידוש במאמרו של רבא. שבמשנה נאמר שחיב אדם לראות אה עצמו כאילו יצא מצרים שנאמר בעבור זה עשה ה' לי בצדתי